

Ahozko komunikazioa eskolan: azken hamarkadako ikerketa eta esperientzia berriak

AHOZKOTASUNA EKI EGITASMOAREN BAITAN

Mikele Aldasoro (Ikastolen Elkartea)

2015.07.03

Euskal Curriculumaren garapenerako Euskal Herriko Ikastolek lehenetsi duten kompetentzietan oinarritutako Hezkuntza-eredu Pedagogikoa gauzatzen du DBHrako “Eki Proiektuak”.

Kompetentzietan oinarritutako curriculumean ahozko komunikaziorako kompetentziaren garapenak duen garrantzia aipatu nahi nuke lehendabizi. Ahozkoaren izaera soziala da, eta izaera hori erabat lotzen da Oinarrizko Hezkuntzaren xedeekin: belaunaldi berriak helduarorako prestatzea oinarri sendoak emanez bizitza osoan zehar ikasten jarraitzeko, jasotzen dituzten mezu intelektualak eta afektiboak ulertzeko, besteengan eragiteko mezuak sortzeko, erabakitzeko gaitasuna duten hiritar autonomoak izateko eta gizartean parte hartzeko modu aktibo, kritiko eta arduratsuan. Hezkuntzaren xede horiek lortu nahi badira, ezinbestekoa da ikasleak ahozko komunikazioan trebatzea, hitz mintzatua baita hiritarrok daukagun aipaturiko xedeen lorpenerako bitartekorik eraginkorra.

Hezkuntzaren xedeak lortu ahal izateko, oinarrizko kompetentzien garapena (diziplina baitakoak eta metadiziplinarrak) ahalbideratzea da oinarrizko hezkuntzaren funtsezko zeregina. Horrek hizkuntzaren beraren zeharkotasuna aintzat hartzea eraman gaitu. Ahozko komunikaziorako kompetentzia “Komunikatzen jakin” oinarrizko kompetentzia metadiziplinarraren osagaietako bat da, landu beharrekoa beraz. Baina, aldi berean, oinarrizko kompetentzia metadiziplinar horren bitartekaritza beharrezkoa da diziplina baitako oinarrizko kompetentziak eskuratzeko. Hori dela eta, ahazko komunikaziorako kompetentziaren garapenak curriculum osoa zeharkatzen du gure proposamenean, ikasgai guztietan bere ikaskuntza integratuz. Diziplina baitako oinarrizko kompetentziak lortzeko, ikasleak edukiekin batera ikasi behar ditu arloak berezko dituen adierazpen moduak.

Ahozko hizkuntzaren zer, zertarako eta nola

Ezin ukatu ahazko hizkuntza ikaskuntzaren bitartekari dela (ikaskuntza aldamiatzeko, esanahia negoziatzeko, norberaren eta besteen jarduerak bideratzeko, eta abar), baina gure curriculum proposamen ahazko hizkuntza ikaskuntza objektu ere bada, ahazkoaren erabilera esanguratsuak identifikatuz, haien lanketa planifikatuz, gauzatuz eta ebaluatuz.

Kompetente izatea testuinguru eta egoera zehatz batean eraginkortasunez aritzeko abilezia bada, ahazko komunikazioan kompetente izaten ikasteko, testuinguru esanguratsu eta egokietan kokatutako egoerak behar dira, eta haien baitan definitu ahazkotasanari lotutako ikaskuntzak. Hoztaz, egoerak hautatzean dago gakoak: errealak, ikasleentzat esanguratsuak eta euren bizitzako eremu desberdinak kontuan hartzen dituenak. Egoerek ematen diote zentzua ahazko hizkuntzaren erabilerari: ikaslea nekez sentituko da eroso eta motibatua ahazkotasanaren lanketa gelako jarduera soiltzat hartzen bada.

Egoera bakoitzak finkatzen du zer esan, zergatik edo zertarako eta norentzat. Faktore horiek guztiak laguntzen dute identifikatzen ahazko zein testu-molde landu (jendaurreko azalpena, eztabaida, kontaketa, elkarrizketa, boz gorako irakurketa, bertsoa, eta abar) eta determinatzen dute egoera bakoitzerako hizkera egokia. Ahozkoaren baitan erabilera formalak eta ez-formalak badaude ere,

Ahozko komunikazioa eskolan: azken hamarkadako ikerketa eta esperientzia berriak

erabilera formala eskatzen duten egoerei eman diegu lehentasuna “Eki Proiektuan”, sekuentzia didaktikoetan hizkuntza idatziarekin, ikus-entzunezkoekin eta IKTen erabilerarekin erlazionatuz.

Egoeraren eskakizunei erantzuna egoki eman ahal izateko, edukia bakarrik ez da langai. Ahozko komunikazioaren beste alderdi batzuk ere ikaskuntza objektu behar dute izan: ahotsaren alderdi erretorikoak (indar-abiadura, intonazioa, pausa-isiluneak...) eta ahotsaren gaindikoak (begirada, gorputzaren jarrera-mugimendua, esku-besoek keinuak...).

Baina aipatutako langaiez haratagoko alderdiak kontuan hartzea eskatzen du ahozkotasanaren lanketak. Edukiaren egokitasuna eta adierazpen-indarra garrantzitsuak dira jendaurreko ahozko komunikazioan. Baina diskurtso bat gustuko dugu, batez ere, hizlariak sentimendu bat transmititzen digunean: emozionatzen, dibertitzen gaituena, zerbait irakasten edo kezka bat sortzen diguna. Alderdi psikologikoa da, hein handi batean, hizlariak bere mezua transmititzeko gaitasuna determinatzen duena, eta baita ere audientziak eramango duen inpresioaren eragile nagusia. Emozio-egoera alderdi kognitiboari nagusitzen zaio ahozko komunikazioan: ideiak diskurtsoaren gorputza dira, baina interakzioan sortutako emozioek ematen dute aditzera bere arrakasta. Horregatik du hainbesteko garrantzia emozioak ahozkotasunean. Nork ez du urduritasuna, larritasuna edo zer esan jakin gabe geratzeko beldurra sentitu jendaurrean hitz egin behar duenean?

Ahozkoaren aipatu alderdiak besarkatuz, Eki proiektuan ahozko komunikazioaren garapenerako egindakoaren berri ematea da hitzaldi honen helburu nagusia.